

SPRAWOZDANIE Z EFEKTÓW PRACY ORGANIZATORA RODZINNEJ PIELCZY ZASTĘPCZEJ ZA 2024 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 49) zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu. Ustawa wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminy i powiatu w zakresie pracy z rodziną biologiczną, co należy do zadań własnych gmin, a organizacją przez powiat pieczy zastępczej.

Na podstawie art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy, zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy. W Powiecie Grajewskim Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie (zwane dalej PCPR) zgodnie z Zarządzeniem Nr 29/2011 z dnia 03.11. 2011 r. Starosty Grajewskiego. W strukturach PCPR został wyodrębniony zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej - 2 koordynatorzy, którzy realizują zadania wynikające z ww. ustawy.

Na terenie powiatu grajewskiego w ciągu całego roku funkcjonowało 18 rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka, w których umieszczonych było łącznie 48 dzieci. Z tego w 13 rodzinach spokrewnionych przebywało 24 dzieci, w 5 rodzinach niezawodowych - 14 dzieci, a w rodzinnym domu dziecka 10 dzieci. Na terenie innych powiatów łącznie przebywało 11 dzieci w rodzinach zastępczych, z tego w 2 rodzinach spokrewnionych 2 dzieci, w 3 rodzinach niezawodowych 3 dzieci, a w 4 rodzinach zawodowych 6 dzieci. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów przebywało 15 dzieci.

Z dzieci przebywających na terenie naszego powiatu: 1 wychowanka powróciła pod opiekę rodziny biologicznej, 2 wychowanków zostało przysposobionych. Łącznie rodzinną pieczę zastępczą w 2024 r. opuściło 3 dzieci.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze opuściło 2 wychowanków, 1 wychowanek został przeniesiony do innej formy pieczy zastępczej, 1 wychowanka usamodzielniała się.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy pracowali z 19 rodzinami zastępczymi z terenu powiatu, w których umieszczonych było 48 dzieci. Z pomocy PCPR korzystało 10 osób usamodzielnianych, które opuściły rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą. W różnych formach pieczy zostało umieszczonych łącznie 17 dzieci, z tego: 5 dzieci z terenu powiatu grajewskiego na terenie innych powiatów (zebranie dokumentacji dzieci, transport do rodziny zastępczej lub placówki), 2 dzieci z innych powiatów na terenie naszego powiatu, 10 dzieci z naszego powiatu na terenie naszego powiatu.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

PCPR podejmuje różnorakie działania promujące mające na celu pozyskanie kandydatów na opiekunów zastępczych: informacja o poszukiwaniu rodzin zastępczych umieszczona została na portalu internetowym: PCPR, Facebook - Powiat Grajewski oraz upowszechniano informacje na temat opieki zastępczej w formie ulotek, plakatów, promowano rodzicielstwo zastępcze poprzez instytucje działające na terenie powiatu - urzędy gmin, szkoły, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, Szpital Ogólny w Grajewie, parafie rzymskokatolickie. Prowadzono indywidualne rozmowy z osobami zainteresowanymi tworzeniem pieczy zastępczej. PCPR dba o wizerunek rodzin zastępczych, stara się doceniać zaangażowanie oraz trud włożony w sprawowanie opieki nad dziećmi.

W dn. 05.01.2024 r. w siedzibie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej odbyło się uroczyste „V Spotkanie Świąteczno-Noworoczne Dla Rodzin Zastępczych i Rodzinnego Domu Dziecka”, zorganizowane przez pracowników PCPR i dzięki sponsorom, którzy oferowali różne rzeczy przeznaczone na prezenty dla dzieci. W spotkaniu wzięły udział rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, prowadzący rodzinny dom dziecka wraz z dziećmi z terenu powiatu grajewskiego oraz zaproszeni goście. W części artystycznej były śpiewane kolędy i pastorałki, zostały wręczone upominki oraz paczki wszystkim dzieciom. Świąteczne spotkanie było okazją do wzajemnej integracji opiekunów zastępczych i dzieci.

W dn. 27.09.2024 r. w siedzibie Komendy Powiatowej Policji w Grajewie zorganizowano konferencję z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Celem spotkania było zwiększenie efektywności współpracy służb, organizacji działających na rzecz wspierania systemu pieczy zastępczej, promowano idee rodzicielstwa zastępczego.

Dzień 30 maja każdego roku to Dzień Rodzicielstwa Zastępczego i z tej okazji w dn. 30 maja 2024 r. rodzicom zastępczym i prowadzącym rodzinny dom dziecka pracownicy PCPR podziękowali za trud, który na co dzień podejmują, za zrozumienie potrzeb, za wytrwałość i dzielenie się miłością z dziećmi, którymi opiekują się. Rodzicom wręczone zostały symboliczne dyplomy. Na stronach internetowych zamieszczono artykuł dotyczący tego dnia i złożono życzenia.

2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;

Gotowość do kwalifikacji na rodzinę zastępczą spokrewnioną zgłosiły 2 rodziny spokrewnione oraz 3 rodziny niezawodowe. 2 funkcjonujące rodziny niezawodowe w 2022 r. zgłosiły chęć przekwalifikowania się na rodziny zawodowe – w 2024 r. odbyły szkolenie w Ośrodku Adopcyjnym Filii w Łomży dla kandydatów zgłaszających

gotowość do pełnienia funkcji rodziny zawodowej zastępczej. Wydano 3 zaświadczenia kwalifikacyjne dla 2 rodzin zastępczych niezawodowych.

3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

Szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej przeprowadzane są nieodpłatnie w ramach współpracy przez ROPS Białystok Ośrodek Adopcyjny w Łomży i w Białymstoku oraz CPZ w Łomży. W 2024 r. gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej zgłosiła 1 rodzina, która zgłoszona została do uczestnictwa w szkoleniu dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny niezawodowej.

3a) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;

W celu realizacji zadania zawarto umowę z psychologiem posiadającym wykształcenie wyższe psychologiczne oraz dwuletnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym.

Przeprowadzono badania psychologiczne dla 5 rodzin - kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, ponadto zapewniono badania psychologiczne dla 2 funkcjonujących rodzin - psycholog wydał łącznie 7 opinii psychologicznych o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego;

Powiat nie prowadzi placówki opiekuńczo-wychowawczej. W razie konieczności skierowania dziecka do placówki, Powiat zwraca się do innego powiatu z wnioskiem o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo - wychowawczej. Nie realizowano zadania, z uwagi na brak potrzeb. Nie organizowano szkoleń dla dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego z uwagi na brak takiej formy pieczy zastępczej w powiecie.

5) zapewnianie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

Organizowano szkolenia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji i umiejętności pomocnych przy sprawowaniu roli rodzica zastępczego. Wszystkie funkcjonujące w danym okresie rodziny zastępcze otrzymywały zaproszenia do wzięcia udziału w szkoleniach.

W dn. 25.10.2024 r. w godzinach od 17.00 do 18.30 oraz od 18.40 do 20.10 w siedzibie Komendy Powiatowej PSP w Grajewie, odbyły się dwa szkolenia dla rodzin z terenu powiatu grajewskiego: „Sposób na trudne dziecko” oraz „Autoagresja - samookaleczenia”, przeprowadzone przez psychologa. W 2 szkoleniach uczestniczyły - 23 osoby.

6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

Wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej zapewniane było przede wszystkim przez pracownika socjalnego oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy współpracowali z rodzinami zastępczymi oraz innymi instytucjami powołanymi do pomocy rodzinom i dzieciom.

Wsparcie rodzin zastępczych polegało na rozwiązywaniu bieżących problemów, kontaktach z instytucjami wspierającymi rodzinę, zapewnieniu w razie potrzeby specjalistycznego poradnictwa: pedagogicznego, psychologicznego, rodzinnego i prawnego świadczonego w PCPR, podejmowaniu działań interwencyjnych w sytuacjach problemowych związanych z opieką nad dziećmi. Rodziny zastępcze miały dostęp do specjalistycznej pomocy psychologa, prawnika osobiście w siedzibie PCPR bądź telefonicznie.

Do Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej nie wpłynął żaden wniosek od rodzin zastępczych z prośbą o wsparcie rodzin pomocowych. Z tego też powodu na terenie powiatu nie funkcjonowały rodziny pomocowe.

7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;

Nie realizowano zadania z uwagi na brak zgłoszonych potrzeb.

8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

PCPR jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej prowadzi współpracę z różnymi instytucjami i środowiskiem lokalnym. W celu promowania idei rodzicielstwa zastępczego współpracuje stale z burmistrzami i wójtami, szkołami, przychodniami zdrowia, poradnią psychologiczno - pedagogiczną oraz parafiami rzymskokatolickimi.

Spotkania z przedstawicielami tych instytucji odbywają się w miarę potrzeb i problemów występujących w rodzinach zastępczych oraz podczas spotkań dotyczących oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy.

Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej dotyczyła współpracy w zakresie pracy z rodziną biologiczną dzieci przebywających w pieczy zastępczej, wspólnych wyjazdów do rodzin dysfunkcyjnych, doradztwa metodycznego dla kadry OPS oraz wspólnych spotkań informacyjno - szkoleniowych. Ośrodki zaangażowane są również w realizację 3 - letniego programu rozwoju pieczy zastępczej.

PCPR ściśle współpracuje z instytucjami oświatowymi. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grajewie służy pomocą w organizowaniu różnego rodzaju terapii, organizowaniu specjalistycznej pomocy logopedycznej, psychologicznej oraz przeprowadzaniu badań psychologiczno-pedagogicznych dzieci z rodzin zastępczych. Poradnia bierze czynny udział w realizacji powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej.

Utrzymywany jest kontakt ze szkołami, do których uczęszczają wychowankowie rodzin zastępczych. Ustalana jest sytuacja dydaktyczno - wychowawcza dzieci, współpraca rodziny zastępczej ze szkołą.

Współpraca z powiatowymi centrami pomocy rodzinie opiera się głównie na pozyskiwaniu informacji o dzieciach z terenu powiatu grajewskiego przebywających w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie innych powiatów, w razie potrzeby poszukiwaniu miejsca w rodzinach zastępczych oraz wzajemnej wymiany doświadczeń i poglądów.

Zgodnie z art. 182 ust. 4 ww. ustawy, PCPR współpracuje z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci, których rodzice zostali pozbawieni lub ograniczeni we władzy rodzicielskiej, w szczególności współpraca dotyczy Sądu Rejonowego w Grajewie, w Elku, w Suwałkach, w Łomży, w Białymstoku.

PCPR podejmowało następujące formy współpracy:

1. opiniowanie kandydatów na rodziny zastępcze – 5 rodzin,
2. przekazywano ocenę sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej wraz z opinią dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej – 71 ocen,
3. przekazywano do ośrodka adopcyjnego wnioski o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej – 71 wniosków,
4. przekazywano rejestr osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej oraz osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej – 12 rejestrów,
5. wprowadzono dane do rejestru, o którym mowa w art. 38 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
6. zapewniano przeprowadzenie przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
7. kompletowano we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w pieczy zastępczej,
8. współpracowano z asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi, sądami i innymi specjalistami na rzecz ustabilizowania sytuacji dziecka i jego powrotu pod opiekę rodziców,
9. udział w sprawach dotyczących ustalenia alimentów dla rodziców biologicznych dzieci lub o uregulowanie sytuacji prawnej dzieci,
10. współpraca z organem pomocniczym sądu tj. zespołem kuratorskiej służby sądowej.

Utrzymywano współpracę z podmiotami leczniczymi, zwłaszcza z niepublicznymi zakładami zdrowotnymi, w celu przekazania dokumentacji zdrowotnej dziecka (17 dzieci).

9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

PCPR zatrudnia wykwalifikowaną kadrę posiadającą kwalifikacje do udzielania różnego rodzaju poradnictwa, przede wszystkim psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, rodzinnego i socjalnego. W razie konieczności odbywają się spotkania indywidualne z psychologiem lub/i pedagogiem dla rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, jak również terapia dzieci prowadzona była przez Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną w Grajewie. Rodziny zastępcze korzystały przede wszystkim z poradnictwa pedagogicznego, rodzinnego i psychologicznego oraz terapii logopedycznej. Udzielano informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowano o możliwościach pomocy zgodnie z potrzebami i przysługującymi rodzinom prawami-wg potrzeb zgłaszanych przez rodziców. Umożliwiano kontakty rodziców biologicznych z dziećmi umieszczonymi w pieczy.

10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;

Rodzice zastępczy z terenu powiatu korzystały z bezpłatnej pomocy prawnej zapewnianej przez Starostwo Powiatowe w Grajewie oraz z pomocy prawnej świadczonej przez zatrudnionego w PCPR prawnika – 2 rodziny.

11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

Okresowa ocena sytuacji dziecka dokonywana była w terminach określonych w ww. ustawie tj. raz na 3 miesiące w przypadku dzieci do 3 roku życia oraz raz na pół roku, w przypadku dzieci powyżej 3 roku życia. Ocenę sporządzano na piśmie na podstawie informacji zgromadzonych na temat dziecka i jego rodziny przez koordynatora i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, w porozumieniu z rodzicami zastępczymi, pracownikiem socjalnym właściwego ośrodka pomocy społecznej lub asystentem rodziny, pedagogiem lub wychowawcą klasy, przedstawicielem ośrodka adopcyjnego, rodzicem biologicznym. Ocena dokonywana była na posiedzeniu w siedzibie PCPR. Po każdej ocenie sytuacji dziecka sporządzany jest arkusz oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej. Z posiedzeń Zespołu sporządzano dokument /listę obecności/ podpisywany przez wszystkich członków. Na podstawie sporządzonej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułował opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Ocena sytuacji dziecka i ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej przekazana została do właściwych sądów rodzinnych i powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz ośrodków adopcyjnych. W 2024 r. sporządzono 71 ocen.

12) prowadzenie działalności diagnostyczno - konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie

psychologiczno - pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;

PCPR w Grajewie w 2024 r. prowadziło działania w zakresie pozyskiwania i kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzących RDD. Organizowano szkolenia i wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dla rodzin zastępczych. Udzielano porad i konsultacji dla rodziców biologicznych. Przeprowadzano diagnozy i badania kandydatów. Współpracowano z sądami i innymi instytucjami wspierającymi pieczę zastępczą.

13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust.7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;

W roku 2024 powyższym zadaniem objęto 5 rodzin.

14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;

Rodziny zastępcze będące pod opieką Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Grajewie mogą korzystać ze specjalistycznego poradnictwa świadczonego przez pracowników PCPR. W przypadku pojawiających się trudności w sprawowaniu funkcji rodziny zastępczej, rodzinom organizuje się pomoc w rozwiązaniu problemu.

15) zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;

Koordynatorzy uczestniczyli łącznie w 5 szkoleniach mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.

16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

Do ośrodka adopcyjnego przekazano informację o 5 dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną.

17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;

Nie realizowano zadania z uwagi na brak zgłoszonych potrzeb w tym zakresie.

18) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38 d ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ich aktualizacja i usuwanie;

Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie, w związku z upoważnieniem Starosty Grajewskiego oraz realizując zapis art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2140) prowadził rejestr danych o osobach:

- a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Dane z prowadzonych rejestrów są przekazywane do Sądu Rejonowego w Grajewie III Wydział Rodzinny i Nieletnich. Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie określenia terminu wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających prowadzenie rejestru pieczy zastępczej od dnia 15 października 2024 r. wprowadzano dane do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, dane są aktualizowane i będą usuwane, w przypadku wystąpienia nowych okoliczności mających wpływ na ich usunięcie.

Opracowała:

Edyta Zalewska

Starszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej